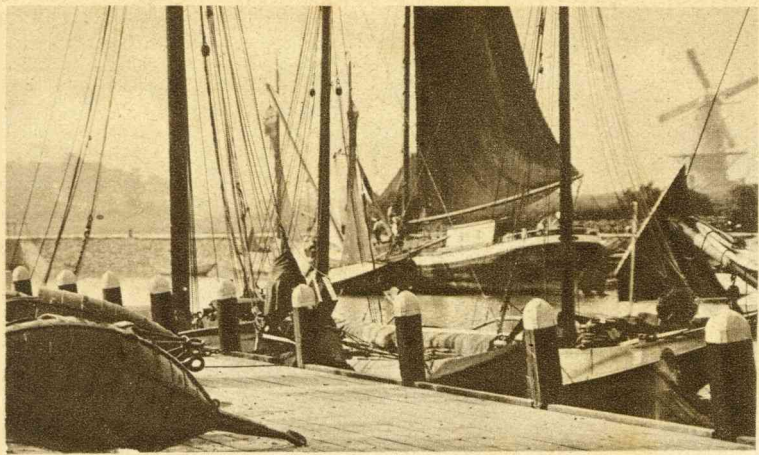

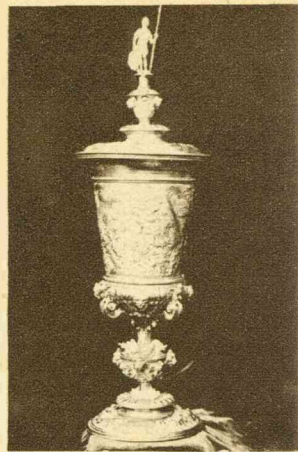

Canalsteiger in het nieuwe kanaal.

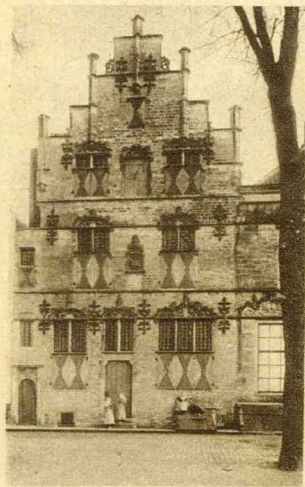
HET OUDE VEERE

DOOR U. G. DORHOUT

(Foto's Helder & Zoon)

De beroemde beker van Veere.

„Oud Veere“.

Mr. Boughton, een der teekenaars van het bekende Amerikaansche tijdschrift „Harpers Monthly“ richtte zich eens tot Miss Montalba, medewerkster van het Engelsche tijdschrift „London News“, of zij Veere al had gezien. En toen hij op zijn vraag een ontkennend antwoord ontving antwoordde de beroemde teekenaar:

„Wat? In Holland geweest, en Veere niet gezien? Neem een plaats op de eerste stoomboot de beste en ga naar Veere; want als ge Veere niet gezien hebt, hebt ge Holland niet gezien.“

Ontegenzeggelijk is Mr. Boughton diep getroffen geweest bij de aanschouwing van de indrukwekkende bouwwerken, van de grootsche monumenten, welke het aloude Veere den bezoeker toont.

Want oud is de vervallen stad: eenmaal een der grootste en vermaardste steden van de provincie Zeeland.

Eertijds bloeide de sterke vesting als drukke havenplaats, dicht bezet met schepen van verschillende nationaliteiten. Op de groote scheepswerven was 't een enorme drukte, en tot ver in de 18e eeuw was Veere nog steeds de vermogende, bloeiende, invloedrijke, en stemhebbende stad.

Tot het noodlot over de veste beschikte, en de zee de eertijds bloeiende haven totaal verzandde, zoodat de scheepvaart verlegd werd, en Veere achteruit ging met rassche schreden, en thans alleen nog de schaduw vertoont van vroegere welvaart en vroegeren roem.

Zooals we reeds opmerkten bezit de oude stad nog talrijke herinneringen aan den vroegeren bloeitijd, waaronder we in de eerste plaats noemen een paar aardige,

bezienswaardige geveltjes aan de zuidzijde der haven: namelijk die van het zogenaamde Schotsche huis en het huis „het Lammetje“. Teneinde deze interessante geveltjes, dateerende uit 't midden der 16e eeuw te behouden, zijn ze door den Staat aangekocht.

Meer de aandacht trekt echter het Stadhuis, ongetwijfeld een der schoonste gebouwen van de provincie, gebouwd in de jaren 1470 tot 1474. De toren, voorzien van uurwerk en fraai klokkenspel, dateert van 1591 tot 1595. De traditioneele haan op den toren is hier vervangen door een verguld schip, herinnerend aan den voormaligen handel ter zee.

Zeer veel overeenkomst vertoont dit stadhuis met het fraai gebouwde gemeentehuis van Middelburg. Aan den

Havenhoofd met sluisen.

voorgevel staan in denzelfden trant een zevental levensgroote beelden van voormalige voorname heeren en vrouwen van Veere.

De antieke vierschaar, vroeger voor de rechtspleging in gebruik, bevindt zich ter rechterzijde in het gebouw, en is als oudheidskamer dagelijks te bezichtigen.

Men vindt hier verschillende zeldzame antiquiteiten ondergebracht, waaronder in de eerste plaats dient genoemd te worden de kunstig gedreven zilveren drinkbeker, een geschenk van Maximiliaan van Bourgondië aan de stad. Deze beker, die een Europeesche vermaardheid heeft, is meer dan een halven M. hoog. Gelukkig hebben tot dusver schatrijke kunstliefhebbers tevergeefs getracht voor groote sommen dit zeldzame bezit aan te koopen. We willen hopen, dat Veere tot in lengte van dagen deze herinnering aan haar vroegere grootheid zal bewaren. Een tweede belangrijk gebouw is de groote Kerk, een voornaam, grootsch bouwwerk, reeds uit de verte zichtbaar, en dagteekenende van het jaar 1348. 't Spreekt vanzelf, dat dit monumentale bedehuis veel te groot is voor deze kleine stad, zoodat dan ook maar een klein gedeelte van het koor in gebruik wordt genomen. In vroegeren bloeitijd was het geheele bouwwerk wel gevuld. Door een hevigen brand werd het kerkgebouw in 1686 vernield, doch later weer opgebouwd. In vroeger tijd stond aan de oostzijde van het gebouw nog een toren van geringer omvang dan de tegenwoordige, welke later werd afgebroken.

't Grootsche gebouw heeft in den loop der tijden al voor verschillende doeleinden dienst gedaan. In 1812 werd het gebouw onder Fransch bestuur ingericht als hospitaal. In latere jaren diende het als provinciaal werkhuis, terwijl het bedehuis ook dienst heeft gedaan als kazerne.

In den laatsten tijd is men begonnen met een algeheele restauratie van het trotsche bouwwerk, waarvan onze afbeelding een klein denkbeeld geeft.

Een meer eigenaardig dan verheven bouwwerk is de zogenaamde Stadsfontein, een oud gebouwtje van 1551, in vreemden bouwtrant, het eenige monument van dezen aard in ons land.

Deze bak, waarin het water wordt gezuiverd, kan niet minder dan 2000 H.L. water bevatten, en was de vergaarbak van de voormalige Groote Kerk. Voor we afscheid nemen moeten we nog een bezoek brengen aan den zogenaamden Campveerschen toren, één der voormalige verdedigingswerken aan de havenzijde der stad.

Sedert ettelijke jaren is het aloude bolwerk, voorkomende in het stedelijk wapen, een vredig, rustig gebouw, dat daar droomend staat te denken over voormalige grootheid en roem.

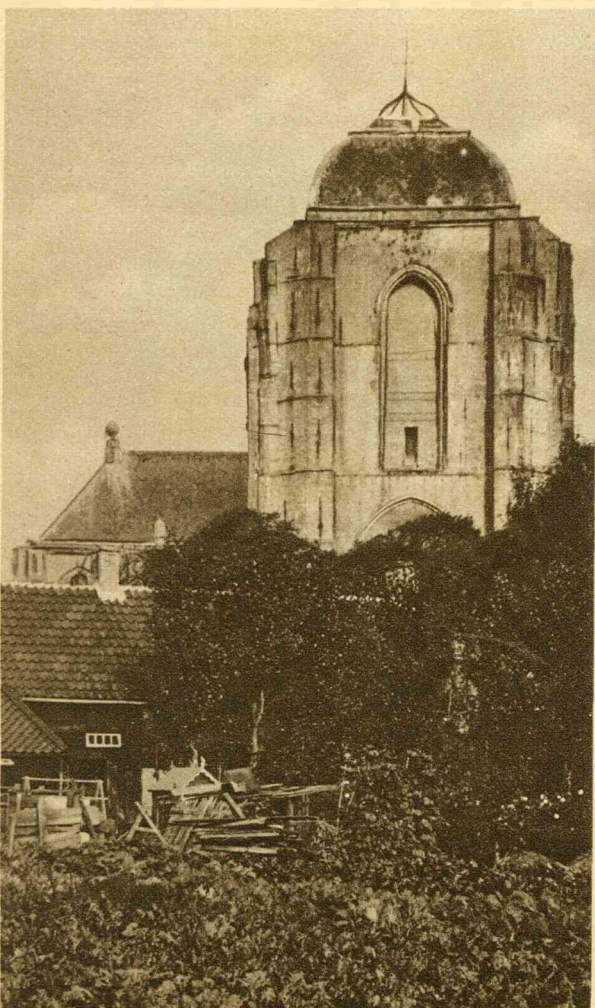
Thans is het ingericht als hôtél, tevens restaurant, waar de heer G. J. Schippers de bezoekers gastvrij ontvangt. Vanaf het platte dak heeft men een schilderachtig gezicht, vooral over het eiland Noord-Beveland.

En hiermede nemen we afscheid van deze oude veste, welke men nieuw leven trachtte bij te brengen door het graven van het kanaal door Walcheren, welk vaarwater langs Veere leidt. 't Heeft echter niet mogen baten. Wel kwam er een opleving van den handel, maar de grootsche stad van vroeger wordt Veere niet meer.

Ook de tegenwoordige bezoeker ziet in Veere een „Ville Morte“, droomend van vroegere grootheid. Toch lijkt ons de ontboezeming in het volgende sonnet wat al te somber, en wel in frappanten strijd met de lofspraak van Mr. Boughton, waarmede we onze beschrijving open den.

Heinrich Petermeijer bezingt Veere dan aldus:

„Breng mij nooit weer terug in de vervallen stad,
waar maar een enkel kind in d' uitgestorven stegen
den vreemdeling begaapt. Een meiske liep verlegen
haastig naar moeder toe, die 't jongste in d' armen had;
en toen wij in het gaan de hoofden vriendlijk negen,
keek 't ons zoo angstig aan, dat het zijn groet vergat.
De andren zagen 't niet, maar mij ontroerde dat.
O, waar ik kwam of ging, dit zwijgen allerwegen.
Het grauwe godsgebouw, statig van ouderdom,
opent zijn poort niet meer den goudgetooiden scharen;
de deuren blijven dicht; de muren staren stom;
een huivering des doods is er omheen gevaren.
Zoo, zonder glans of gloed glijden de dagen om,
en van gegane pracht zag ik de schimmen waren.“

De Groote Kerk

De beroemde stadhuisstoren.